

**Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1**

**Dějepisná olympiáda
48. ročník, 2018/2019
okresní kolo - zadání**

přidělené soutěžní číslo	body celkem

Jméno a příjmení:

Tematické zaměření ročníku: **„Za poznáním, za obchodem i za prací aneb
Cesty jako tepny civilizace“.**

***Důležité upozornění** – u každé otázky je rámeček, který uvádí maximální počet bodů za otázku, do prázdného políčka se pak doplní získaný počet bodů. Celkem je možné získat **80 bodů**.
(Adresy vyplňte až po ukončení soutěžního kola, zejm. u prací postupujících do vyššího kola.)*

Úkol č. 1

Na základě charakteristiky urči osobnost.

Byla to prý velmi vzdělaná dívka. Když se po roce 970 v Římě jednalo o možnosti založit v Praze biskupství, vydala se do sídla papeže i ona, aby orodovala za založení ženského benediktinského kláštera. Stala se pak jeho první abatyší.

Jak se jmenovala tato žena, která uskutečnila významnou diplomatickou misi z Čech do Říma?

Napiš, ve kterém městě byl klášter založen.

Při kterém kostele byl klášter založen?

3 body	
--------	--

Úkol č. 2

Poblíž dnešního Staroměstského náměstí bylo místo, kde se konaly pravidelné sobotní trhy. Zastavovali se tu obchodníci, aby tu za tzv. ungelt na čas uskladnili zboží, které pak prodali na trhu. Kupci a bohatí hosté zde nacházeli ochranu a možnost odpočinku.

Jak se to místo nazývalo? _____

Co to byl tzv. ungelt? _____

2 body	
--------	--

Úkol č. 3

Husitská revoluce přivedla české země k velké obchodní izolaci. Na řadě tras mezinárodního obchodu, které vedly dříve do Čech, se přeprava zboží zastavila. Vedlejší cestou se stala i stezka, po které se do Čech vozila sůl.

Napiš, jak se stezka nazývala. _____

Ze kterého města (dnešního Německa) do Čech vedla? _____

2 body	
--------	--

Úkol č. 4

V době baroka lidé putovali k známým poutním místům, aby projevili svou víru a vyprosili si nějakou milost. Procesí se ubírala po prašných cestách i několik dní. Která tři nejslavnější poutní místa se nacházela na našem území?

S _____ H _____ u P _____

S _____ B _____

Z _____ H _____ u Ž _____ n _____ S _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 5

Prohlédni si obrázek a napiš, jaké způsoby cestování jsou na obrázku představeny.

a) _____

b) _____

c) _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 6

Doplň:

Slavný český cestovatel _____ (celé jméno) se nechal na svých cestách

inspirovat anglickým lékařem Davidem Livingstonem. Prozkoumal celou _____

(světadíl) od Kapského Města po Egypt a zpracoval první detailní mapu okolí

_____ vodopádů.

3 body	
--------	--

Úkol č. 7

Na špatných a klikatých silnicích 18. století bylo možno potkat pestrou směsicí obyvatel zemí Koruny české i cizinců. Mohli se na nich potkat i lidé z různých společenských vrstev. K pojmům v tabulce (formani, pošta...) přiřaď písmeno správné charakteristiky (A-H).

1 formani	
2 pošta	
3 šlechtici	
4 vandrovní tovaryši	
5 žebráci a tuláci	
6 Romové	
7 potulní umělci	
8 petrovští	

A – tlupy vojáků a zběhlých poddaných

B – pomocníci v dílnách, řemeslní učni

C – opraváři kotlů, vykladačky karet, tanečníci, zpěváci

D – potulní zpěváci, loutkáři, kejklíři

E – obstaravatelé dopravy po pravidelných trasách

F – cestující v pohodlných kočárech

G – tlupy táhnoucí krajem, přilepšující si žebráním

H – obstarávání přepravy nákladů a osob

8 bodů	
--------	--

Úkol č. 8

V 16. století se rozšířily možnosti cestování. Odvážní členové šlechtických rodů se vydávali až do Svaté země a do Egypta. Někteří z nich zanechali slavné cestopisy. Tři jejich jména jsou pomíchána, slož je do správných podob (**ne všechna jména z nabídky budou použita**).

Oldřich – Kryštof – Bezdružic – Václav – z Mitrovic – Bedřich – Prefát – Harant – a –
z Vlkanova – Donín – z Polžic

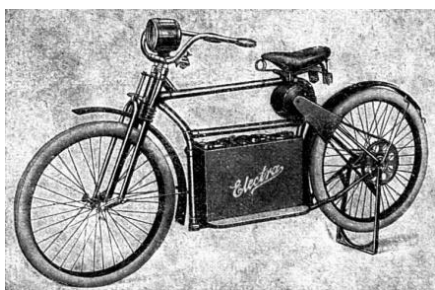
3 body	
--------	--

Úkol č. 9

Básník Ján Kollár si pořídil nový dopravní prostředek, o kterém píše ve své skladbě Slávy dcera.

*Abych pak běh zrychlil kroku svého a času si přitom uspořil,
koupil jsem stroj, kterýž utvořil
v Mannheimě Drais roku přítomného.
Jest to vůz, kuň, pěchour spolu, trého prospěch vtip tu jedno zatvořil,
aby člověk i noh nemořil
i se vyhnul smrti pádu zlého.
Draisina se volá od nálezce, za půl hodiny lze přejeti
z Jeny k Lobdě v přípravě té hezce...*

Z obrázků vyber správný dopravní prostředek, který si Kollár pořídil. Zakroužkuj písmeno.

A

B

C

1 bod	
-------	--

Úkol č. 10

Zakroužkuj 6 osobností, které mohly za svého života cestovat

a) vlakem z Brna do Vídně

František Palacký (1798-1876)
Karel Hynek Mácha (1810-1836)
Jan Neruda (1834-1891)

b) vlakem z Brna do Prahy

Karel Havlíček Borovský (1821-1856)
Kilián Ignác Dintzenhofer (1689-1751)
František Ringhoffer II. (1817-1873)

c) s Janem Kašparem během jeho prvního letu z Pardubic do Prahy

Václav Matěj Kramerius (1753-1808)
T. G. Masaryk (1850-1937)
Franz Kafka (1883-1924)

6 bodů	
--------	--

Úkol č. 11

Uveď název hudebního díla, které spojuje tyto tři obrázky
(Měsíc – mise Apollo 11 – Antonín Dvořák).

1 bod	
-------	--

Úkol č. 12

Města s významem pro obchod a dopravu byla zakládána také na východním pobřeží Baltského moře.

Doplň chybějící informace:

- a) Petrohrad byl v letech 1712-1917 hlavním městem (stát) _____.
- b) Město dostalo název po _____.
- c) V letech 1924-1991 se město jmenovalo _____.
- d) Dnešní název města je _____.

4 body	
--------	--

Úkol č. 13

Evropské jazyky, včetně češtiny, obohatila arabština o nová slova, např. *atlas, káva, banka, šachy, gáza, nafta, koberec, benzín* apod. Která dvě slova do uvedené řady převzatých slov nepatří.

2 body	
--------	--

Úkol č. 14

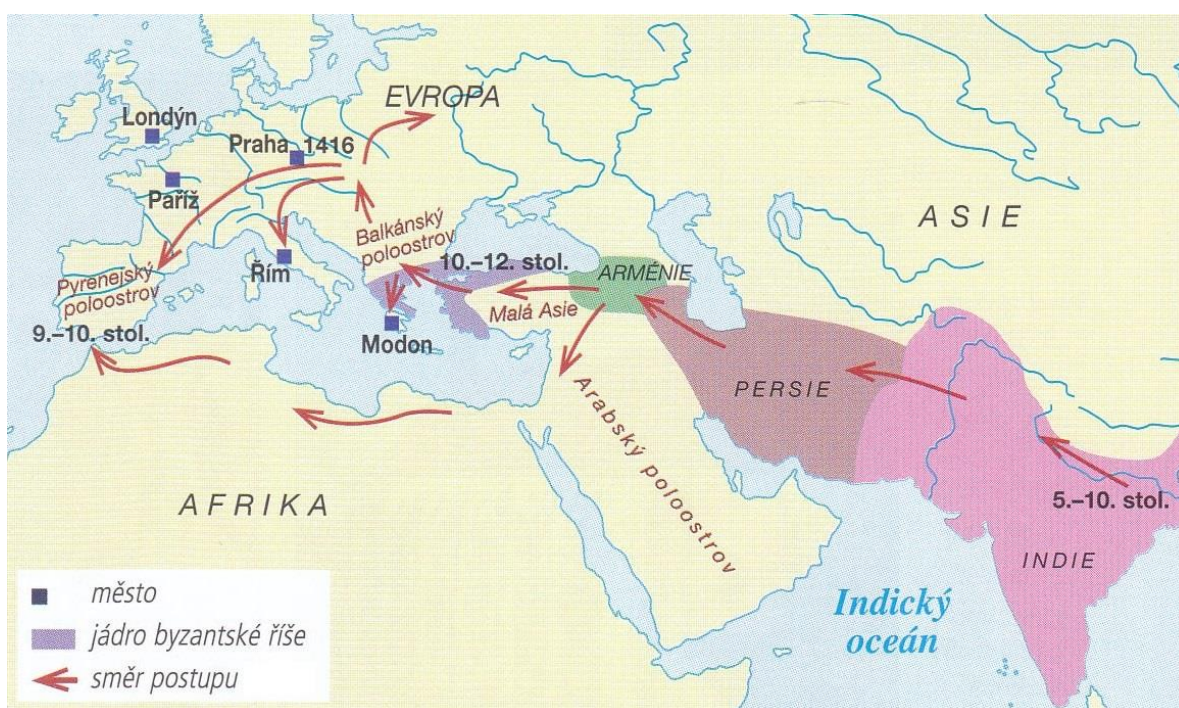
Mapa představuje putování jednoho etnika ze své pravlasti do Evropy.

A. Pojmenuj etnikum: _____

B. Z mapy vyčti, kdy se lidé tohoto etnika dostali na území Byzantské říše (století): _____

C. V kterém roce přišli na naše území (rok): _____

D. Kdy se dostali na Pyrenejský poloostrov (století): _____

4 body	
--------	--

Úkol č. 15

Některé cesty nebyly zcela dobrovolné. Jeden z nejvýznamnějších představitelů českého národního hnutí byl v roce 1848 deportován do tyrolského města _____

V kterém dnešním státu se toto město nachází? _____

Napiš celé jméno deportovaného muže. _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 16

Rozhodni, která města spojovala Transsibiřská magistrála. (Správné písmeno zakroužkuj)

- A Moskva – Petrohrad C Moskva – Vladivostok
B Kyjev – Vladivostok D Petrohrad – Vladivostok

1 bod	
-------	--

Úkol č. 17

Doplň slova anglického ekonoma 19. století Jevonse o slova z nabídky.

Nabídka: čaj; ovocná zahrada; obilná pole; užitkový les; vinice.

„Pláně Severní Ameriky a Ruska jsou naše _____ A

Kanada je naším _____ B

Indové a Číňané pro nás pěstují _____ C

Španělsko a Francie jsou naše _____ D

a Středomoří naši _____ E

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 18

Lodní doprava je nedílnou součástí dopravy dodnes. V minulosti byla spojena s nesmírně těžkou prací.

Rozhodni, co v lodní dopravě dělali burlaci. _____

Napiš, ve které zemi byla jejich práce využívána. _____

Napiš název obrazu Ilji Repina, který zachycuje práci burlaků.

3 body	
--------	--

Úkol č. 19

Jmenuj zemi, která se po prvních kontaktech s Evropany uzavřela v 17. století všem cizincům. Nikdo nesměl vstoupit na její území a nikdo je nemohl ani opustit.

Po svržení šógunátu došlo v této zemi k obnovení moci císaře, který přesídlil

z (K) _____ do nového hlavního města (T) _____.

3 body	
--------	--

Úkol č. 20

Jak se nazýval/a? (Zakroužkuj správnou odpověď)

1. Koňský povoz používaný k dopravě osob a pošty, koně se vyměňovali na poštovních stanicích.

koňka – forman – dostavník – parovůz

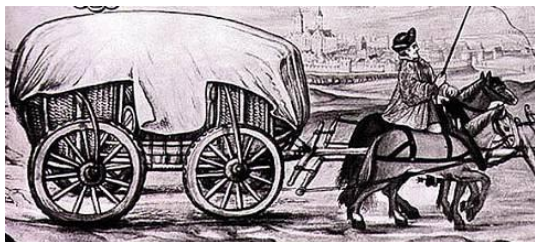
2. Koňská železnice. *fiakr – koňka – forman – dostavník*

3. Kočár tažený párem koní, používaný především ve městech. *fiakr – parovůz – koňka – forman*

3 body	
--------	--

Úkol č. 21

Obchod a doprava spolu dlouhou dobu úzce souvisely. Cestovalo se po obchodních cestách. Který dopravní prostředek nejčastěji zajišťoval dopravu?

(f) _____ (v) _____

1 bod	
-------	--

Úkol č. 22

„A co se týče země **Bújislava**¹, tedy její délka od města **Frága**² až k městu **Kráková**³ rovná se cestě tři týdnů... Město Frága je vystavěno z kamene a vápna a je největším městem co do obchodu. Přicházejí sem z města Kráková Rusové a Slované se zbožím. A ti z krajin Turků muslimové, židé a Turci rovněž se zbožím a obchodními mincemi. Ti vyvážejí od nich otroky, cín a různé kožešiny. Jejich země je nejlepší zemí severu a nejzásobovanější v potravinách. Prodává se tam za jeden **kírát**⁴ tolik pšenice, že vystačí člověku na měsíc, a za tuto cenu tolik ječmene, kolik vystačí jezdcí na 40 dní a za tento kírát deset slepic. ...V zemi **Bújimá**⁵ zhotovují se též lehké šátečky z tenké tkaniny v podobě sítky, která neslouží k ničemu. Cena těchto šátečků je u nich stálá: deset šátků za jeden kírát. Jimi obchodují a provádějí směnu mezi sebou...“

a) Kdo je autorem této zprávy? _____

b) Z které dnešní země k nám přicestoval? _____

c) Vyznačená slova v textu převed' do současné češtiny:

1 _____ 4 _____

2 _____ 5 _____

3 _____

d) Kteří obchodníci přicházejí za obchodem do města Frága?

e) Kolik šátečků stála jedna slepice? _____

12 bodů	
---------	--

Úkol č. 23

K rozvoji obchodu a cestování přispěl král Václav II. podporou dolování.
(Zakroužkuj správnou odpověď)

Za jeho vlády se těžilo hlavně:

- a) uhlí
- b) stříbro
- c) zlato

Mince se razily v mincovně:

- d) Valašský dvůr
- e) Vlašský dvůr
- f) Václavský dvůr

Zavedl nové stříbrné mince – pražské groše. Kde se razily?

- g) v Jihlavě
- h) ve Stříbře
- i) v Kutné Hoře

3 body	
--------	--

Úkol č. 24

Uvedené pojmy charakterizují jednu z prvních parních železnic na našem území.
Z nabídky vyber správnou možnost a označ ji (zakroužkuj číslici).

1845 – Böhmen – Jan Perner – Severní státní dráha

1. Přerov – Ostrava – Český Těšín
2. České Budějovice – Linec
3. Olomouc – Praha

1 bod	
-------	--

Celkem:

80 bodů

ROZŘAZOVACÍ OTÁZKA

Středověká města, kromě těch, která byly založena „na zeleném drnu“, vznikala zpravidla tam, kde se dařilo řemeslům a obchodu už dříve. Na jakých místech města vznikala?

- a) _____
- b) _____
- c) _____

Dějepisná olympiáda
48. ročník, 2018/2019
okresní kolo – řešení

Tematické zaměření ročníku: „**Za poznáním, za obchodem i za prací aneb
Cesty jako tepny civilizace**“.

Úkol č. 1 Mlada; Praha; při kostele sv. Jiří na Hradě	3 body
Úkol č. 2 V Týně/Týn/Týnský dvůr/Ungelt; poplatek/clo/poplatek za ochranu	2 body
Úkol č. 3 zlatá stezka/solná/pasovská/prachatická; z Pasova	2 body
Úkol č. 4 Svatá Hora u Příbrami, Stará Boleslav, Zelená Hora u Žďáru nad Sázavou	3 body
Úkol č. 5 na koni, na voze (kočárem), pěšky	3 body
Úkol č. 6 Emil Holub, Afriku, Viktoriiných	3 body
Úkol č. 7 1E, 2H, 3F, 4B, 5G, 6C, 7D, 8A	8 bodů
Úkol č. 8 Oldřich Prefát z Vlkanova; Bedřich Donín; Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic	3 body
Úkol č. 9 B	1 bod
Úkol č. 10 a) František Palacký, Jan Neruda; b) Karel Havlíček Borovský, František Ringhoffer II.; c) T.G. Masaryk, Franz Kafka	6 bodů
(bodují se správná řešení, body se neodečítají)	
Úkol č. 11 symfonie Z Nového světa/Novosvětská	1 bod
Úkol č. 12 a) Ruska; b) apoštolovi svatém Petrovi; c) Leningrad; d) Sankt-Petěrburg	4 body

Úkol č. 13 banka, koberec	2 body
Úkol č. 14 A. Romové; B. 10.-12. st.; C. 1416; D. 9.-10. st.	4 body
Úkol č. 15 Brixenu; Itálie; Karel Havlíček Borovský	3 body
Úkol č. 16 C	1 bod
Úkol č. 17 A obilná pole; B užitkovým lesem; C čaj; D vinice; E ovocnou zahradou (písmena A-E za řádky v zadání jsou uvedena pro snazší orientaci při opravování)	5 bodů
Úkol č. 18 Lidé (nádeníci), kteří tahali lodi na laně proti proudu řeky; Rusko; Burlaci na Volze	3 body
Úkol č. 19 Japonsko; Kjóta; Tokia	3 body
Úkol č. 20 1. dostavník, 2. koňka, 3. fiakr	3 body
Úkol č. 21 formanské vozy	1 bod
Úkol č. 22 a) Ibrahím ibn Jakúb (židovský kupec); b) ze Španělska; c) 1 – (knížete) Boleslava I., 2 – Praha, 3 – Krakov, 4 – (český) denár, 5 – Bohemia = Čechy; d) Rusové, Slované, Židé, Turci (muslimové); e) 1 šáteček	12 bodů
Úkol č. 23 b) stříbro; e) Vlašský dvůr; i) v Kutné Hoře	3 body
Úkol č. 24 3. Olomouc – Praha	1 bod

Celkem: 80 bodů

ROZŘAZOVACÍ OTÁZKA

na místě řemeslnických osad, v podhradí, na křižovatkách obchodních cest/u přirozených brodů

Soutěžní úkoly a řešení vytvořili členové Ústřední komise Dějepisné olympiády:
Mgr. Václava Korcová (předsedkyně poroty), Mgr. Lenka Broklová, Mgr. Irena Náprstková,
Mgr. Jaroslav J. Gloser, Mgr. Josef Vávra.

Recenzi soutěžních úkolů a didaktického zpracování provedla:
Mgr. et MgA. Iva Vachková, Ph.D.